

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conuersione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

102. Nouae miss. trid. à Pechino.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

bè agnoscebat, mirabaturque attonitus, cui Christus, vni ergo ex
 meis tuâ ope egenti, & periclitanti auxilium non feres? post quæ ver-
 ba euauit somnium. Excitatus Præses; & concinnati sceleris omnino
 ignarus, centum animo curas in caelum voluebat; cum sedenti iam
 pro tribunali, sistunt se malis auibus iudex nequam cum peiori acto-
 re, qui decretoriam postulant in Christianum sententiam. Recurrens
 hic Præsidi somnio, commendatum sibi hunc interpretatur Christu-
 num, & velut præiudicatâ in cælo causâ insontem pronuntiat; acto-
 rem in oculis populi, qui semper frequens Prætorium implet, iuberâ
 carnifice nudari pronumque humi, arundinibus illis striatis & graui-
 bus, cædi, quæ ad singulos ictus frustra carnum reuellunt, magnas de-
 fensionis huius gratias egere Deo Christiani, multoque effusius postea
 quam Præses viro quod sibi obiectum fuerat vulgato, singularem iis
 confidentiam adiecit patrociniij diuini, ansamque præbuit Ethnicis qui-
 busdam, de Christo scitandi amplius, ac demum eius nomen legem-
 que optandi. Iam eò peruenerat fidelium numerus, vix vt partem eor-
 um minimam sacellum caperet; nec tantum agendo Valignanus &
 Diaz valuerant vt nummos sexcentos conficerent, quantis ad dômam
 opus erat, templi, & familiæ capacem. Sed vnâ sibi à Deo serua-
 tam Riccius credidit, ad vtrumque mirè idoneam, cum esset in vrbis
 vmbilico, & vili pretio daretur; seu quod caduca vetustate; seu quod
 infesta nocturnis terroribus, haberetur à ciuibus pro inauspicata, hanc
 emit Riccius, partim fœneraticio, partim gratuito mutuo. Emptioni
 subscribens Mandarinus, impunitate illic rarissimâ illam à se ornauit
 edicens Patres fore ab censu perpetuûm liberos quem fisco Regio pe-
 chini domus omnes pendunt, in eam Augusti vigesimo septimo an-
 ni 160. migrarunt Patres. Partem eius primam diuino cultui, &
 templo dicarunt; alteram suæ famulorumque habitationi; tertiam in-
 teriorem tironibus, qui tunc duo tantum, die cælum petentis Deipata,
 adlecti fuerant in probationem; duo alij virtutum, & literarum stu-
 dio ad eam fingebantur: Magistrum habebant Ferteiram virum reli-
 gionis exquisitæ; qui ex tironibus alterum mittebat ad opem ferendam
 Christiano ex morbo iacenti, tertio ab vrbe milliari, quod is tam stren-
 nuè præstitit vt quod morbo & fame non interierit agrotus, tyroni
 optimo id attributum sit. Domum modestè concinnatam, cepit mox
 tam continua series frequentare Mandarinorum visentium, & gratu-
 lantium, vt cibum non raro differre in noctem cogerebant; dicebant
 de Religione ad concionem literatam & nobilem, quæ vtro semper
 templum nostrum implebat, ex qua sæpè nonnulla fiebat ad Christia-
 nos accessio. Sub hunc ferè annum, itinere tridui, agrum iis Deus
 nouum aperuit in pagis Paotinsu vrbis Primariæ. Prima inde messis
 animæ centum quinquaginta, quas solers & auda culturâ pietate ac
 numero valdè auxit. Venite in partem præclari operis nequiuit Ric-
 cius, quod ab aula Regisque nutibus penderet; & moliretur aliud in-
 gens

102.
 Noua miss.
 trid. à Pe-
 chino.

gens opus longè vberioris quæstus. Fuit hoc inuentum Doctõris Sii Pauli, religionis profereudæ nunquam non desiderio ardentis: nam prudenti sane cogitatione aduertens libros de mysteriis Christianis, ex proposito scriptos parum profuturos, maxime Literatis qui de seclis Sinatum, & Theologia illarum recondita, innumeros habebant quos legent; Riccio auctõr fuit dissimulandi consilij de religione suadenda, sed alia potius somnia scribendi, sic tamen indultie quæ ad fidem spectarent interieclis, vt legentes aliud agendo sponte caperentur. Euclidem igitur ex eo quod iam petceperat, Magistrum reputans incomparabilem, statuit illum Sinensi lingua in publicum edere; dies abibat nullus, quo non tres circiter. Magistro Riccio horas daret ad intelligentiam Euclidis, magna Parris cum laude qui Collegij Regij Hanlini hoc est totius sapientie Sinensis præceptorem, haberet discipulum. Anno paulo plus vno, priores sex libros Sinatum sermone, exquisito, sed graui, & quoad sinebat materia, perspicuo abloiuit, dati sunt in Typos, præfixis elogijs Doctõris Pauli, Riccij, & maxime Clauij quem Romæ in Mathematicis audierat Riccius, & ex eo multa demonstrationibus Euclidis interseruerat. Hinc admiratio, & stupor Doctõrum Sinensium qui sibi pares ingenio, nusquam gentium nasei putauerant, cum experti lentirent, quanto sibi esset ingenio, & contentione insudandum, ad positionum illarum percipiendos, & euoluendos nodos, etiam minimè gordios; suspiciebant igitur Europæos quibus esset tam prona illarum intelligentia, pudebatque illos vsurpati inter ingenia principatus, potissimum verò cum audirent sex illos Euclidis libros rudimenta esse Geometriæ adolecentibus in Europa, exponi solita, præter quæ aliud apud nos qui nescirent, rades in Mathematicis haberi. Suas hinc ad propositum Doctõr Paulus ducebat lineas, æstimandum suis prudenter ingerens, quanta in diuinis & æternis quanti contentione ingenij agerent Europæi; cum in leuibus argumentis, tam acuti, & firmi iudicij vim tantam producerent, editioni horum voluminum, Pauli parens non diu superstit; parentatum illi Christiano ritu qui tunc primum exemplo tantorum vitorum, inductus est, excluso Sinensi, dumtaxat in iis quæ superfluous aliquid olèrent, quod primo aspectu Literatis non ita placuit, non de more Christiano eam faneris pompam detractis sufficere vident, vt negarent posse fundis parentibus amorem, & reuerentiam magnificentius, & religiosius exhiberi. Post iuxta sinebria colauer pretioso aureorum centum & viginti sarcophago conditum Doctõr Paulus Sciamhaium in patriam detulit, vt triennem luctum legitime illic exigeret. Verum exequias fundõrum processu temporis celebrare Christiani tam profuso sumptu, pioque apparatu vt quicquid in suis agerent Ethnici plebeium esset, ac rusticum. Hoc fereno dum gaudent nostri Pechinenses; in Cantonensi Prouincia res nostras, verbis tribus defertor sacrilegus tantumnon euertit; Deus præ-

103.
Dissimul. ad
Iucrif Chri-
sto Litt Eu-
clidis tra-
duct. lingua
Sin.

104.
Exequias
Christ. iudu-
ca.

